

ПРОБЛЕМА УСПІШНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

Богдан Прядко

аспірант кафедри соціальної психології

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

01601, Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

20a.b.priadko@std.npu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-6954-5856>

Людмила Ширяєва

кандидат психологічних наук, професор,

професор кафедри соціальної психології

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

01601, Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

shln_2010@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-4797-7340>

Анотація

Стаття присвячена теоретичному аналізу підходів до вивчення проблеми досягнення успіху у сучасній психологічній літературі. На основі теоретико-методологічного аналізу вказаної проблеми в психолого-педагогічній літературі визначено концептуальні позиції щодо вивчення поняття «успішність особистості». Використані методи дослідження включають теоретичний аналіз, систематизацію, порівняння та узагальнення. Детально порівнюються різні підходи до визначення понять «успіх», «успішність», «досягнення успіху», а також, питання мотивації досягнення успіху. Зазначено, що проблема успіху та успішності людини залишається недостатньо дослідженою, і вона взаємодіє з різними філософськими, психологічними та педагогічними категоріями. Висловлено думку, що подальші дослідження цього питання є надзвичайно актуальними, оскільки проблема формування успішності людини часто пов'язана з рівнем соціально значущих чи особистісних результатів, які вона досягає. Термін «успішність» викликає різні асоціації та пов'язаний з індивідуальною системою оцінок і цінностей. Неможливо розглядати успішність поза конкретним видом діяльності, оскільки вона завжди супроводжується певними досягненнями та здобутками. Таким чином, успіх і успішність можна розглядати як окреме та загальне явище. Проведений теоретичний аналіз феномену успіху підтверджує його складність і багатогранність. Він слугує індикатором досягнень особистості, забезпечує позитивний емоційний фон життя та спрямовує на пошук нових креативних форм діяльності. Узагальнюючи наукові підходи, запропоновано визначення успішності як системного явища, в основі якого лежить мета досягти успіху й гармонії в усіх сферах суспільного життя через цілеспрямовану діяльність. На основі узагальнень наукової літератури були сформовані перспективи подальших досліджень, які полягають у підборі методичного матеріалу та проведенні емпіричних досліджень з метою розробки подальших рекомендацій оптимізації професійної успішності особистості.

Ключові слова: успіх, успішність, успішна особистість, досягнення успіху, мотивація досягнення успіху.

Вступ

У сучасних умовах терміни «успішна людина» й «успішний професіонал» стали практично синонімами, оскільки саме особистість виступає суб'єктом досягнення успіху. Характеристика процесу досягнення успішності є актуальним об'єктом наукового осмислення та має мультидисциплінарне значення. Зарубіжні та вітчизняні психологи, досліджуючи психологічні аспекти успіху, розглядали цю проблему в різних контекстах. Соціальна психологія розглядає успіх як соціально-результуючий компонент діяльності особистості з позиції концепції раціонального вибору (І. Городняк). У психології успіх досліджується через призму діяльності (Ю. Ільїна, І. Боровинська, О. Матеюк, С. Занюк), почуття (І. Бех), мотивації досягнень (Г. Мюррей, Дж. Аткинсон, К. Левін, Н. Пророк), самоактуалізації, самоефективності (А. Маслоу), гармонійної адаптації до умов життя (О. Романовський).

Успішність може бути розглянута як досягнення стану рівноваги й гармонії (О. Матеюк), високого рівня відповідальності (Ф. Хайдер), особистісного досягнення (Д. Роттер), процес самореалізації (А. Вернудіна), взаємодії особистості зі соціокультурним середовищем (Г. Балл), події (О. Кресан), результативності (М. Мескон), рефлексії досвіду (Н. Чепелева) тощо.

Проблема успіху та успішності людини залишається недостатньо дослідженою. Багато складових природи успіху ще знаходяться в процесі вивчення і перетинаються з різноманітними філософськими, психологічними і педагогічними категоріями. Подальше дослідження цього питання залишається надзвичайно актуальним, оскільки сучасна успішна людина прагне досягати високих особистісних і соціально значущих результатів.

Мета нашого дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні особливостей понять «успіх» та «успішність». Для досягнення мети визначено такі **завдання**: 1) проаналізувати теоретичні підходи у сучасній психологічній літературі до вивчення проблеми досягнення успіху; 2) на основі теоретико-методологічного аналізу проблеми в психолого-педагогічній літературі окреслити концептуальні позиції вивчення поняття «успішність особистості».

Методи дослідження

Для реалізації завдань дослідження нами були використані наступні методи: аналіз, систематизація, порівняння та узагальнення для уточнення теоретичних засад проблеми розвитку досягнення успіху.

Результати та дискусії

Серед численних проблем, що вивчаються у контексті особистості, велике значення має дослідження категорії успішності взагалі та ставлення людини до свого власного успіху зокрема. Оскільки успіх як психологічне явище тісно пов'язаний із соціальними особливостями особистості.

Хоча феномен успіху вивчається у психології вже довгий час, на сьогодні відсутній загальний підхід не лише до розуміння механізму досягнення успіху, але й до визначення змісту відповідного поняття. Поняття «успіх» часто використовується синонімічно з такими термінами, як самоствердження, самореалізація, визнання, ідеал тощо. Аналізуючи особливості дослідження проблеми успіху, можна визначити, що дослідники часто обмежуються двома тенденціями: внутрішньою (ціннісною) та зовнішньою (поведінковою).

Важливо відзначити, що проблема успіху почала активно розроблятися в українській психології нещодавно. Це може бути пов'язано з культурними особливостями, які тривалий час домінували в нашому суспільстві. Зокрема, Ю.М. Ільїна зауважувала, що в країнах СНД

існує «психологічна комплексологія» та «архетипічне неприйняття успішності», що може обумовлювати відносно недавній інтерес до цього питання в українському контексті (Ільїна, 2010).

Зміни, які відбуваються в Україні, зокрема, в сфері соціальної, економічної та політичної, призводять до зростання усвідомлення цінності успіху як для конкретної особистості, так і для суспільства в цілому. Це спонукає до подальших досліджень проблеми успіху та успішності, але поки що немає чітких матеріалів, які б диференціювали ці поняття.

Ю.М. Ільїна визначала успіх як результат діяльності, спрямованої назовні або всередину, який викликає емоційний стан, що може бути оцінений як суб'єктивно, так і об'єктивно. Вона також вказує на те, що досягнення успіху відбувається з прогнозованими або допустимими витратами на бажаний термін, а також з можливістю повторити його (Ільїна, 2010).

Авторка пропонувала розглядати поняття успіху через ментальну модель розвитку психологічних компетенцій успішної особистості. Вона визначала ментальну модель як «тріаду особистості», яка включає ставлення до оточуючих, ставлення до світу та ставлення до самої себе. Ця модель об'єднує інтелектуальні й діяльнісні аспекти, пов'язані з індивідуальним досвідом особистості. Ресурсність особистості, яку вона визначає, є важливим чинником її успішності, проєктуючи перспективу успіху і мотивуючи до подальшого розвитку (Ільїна, 2010).

В.Ю. Вінков визначав успіх як досягнення бажаної мети в певній сфері діяльності, яке відповідає вимогам цієї діяльності та наявним знанням особистості про її результати (Вінков, 2015).

Можна виділити основні сфери, де успіх стає важливим і необхідним для сучасної людини: соціальна, економічна, психоемоційна, фізичне здоров'я, академічна, професійна та кар'єрна самореалізація. Варто відзначити, що сучасна людина не обмежується досягненням успіху в одній сфері, а прагне до поліуспішності, визначаючи свої пріоритети залежно від багатьох чинників, таких як вік, емоційний стан, інтереси та запити часу.

Українська мова дозволяє тлумачити поняття успіху в двох значеннях. По-перше, успіх можна визначати як позитивний результат чи значні досягнення у роботі або справі. По-друге, успіх – це визнання громадою, суспільством, тобто схвалення певних досягнень. Поняття «успішність» виявляється складнішим для аналізу. У вчених немає єдиної думки щодо його визначення, адже воно викликає різні асоціації й пов'язане з індивідуальною системою оцінок і цінностей. Успішність обов'язково стосується певного виду діяльності та завжди супроводжується значними досягненнями, здобутками, перемогами тощо. Таким чином, можна стверджувати, що успіх і успішність нерозривно пов'язані як частина та ціле, або як щось випадкове й системне.

Навіть семантично близькі категорії «успіх» та «успішність» важко чітко розмежувати. Успіх, як правило, виражає ситуативну результативність діяльності, орієнтованої на досягнення конкретної мети, тоді як успішність є характерологічною якістю особистості, яка відображає систему психічних властивостей та оцінку своєї життєдіяльності в цілому. Успішність є показником суб'єктивного досвіду, відображаючи особливості як самої особистості, так і її життя в цілому.

Розглядаючи поняття успішності особистості, можна відзначити, що в психологічній літературі важко знайти універсальне визначення цього терміну. Зарубіжні та вітчизняні вчені часто використовують термін «успіх» при визначенні «успішності». Можна охарактеризувати переживання успішності, розглядаючи його як стан, що виникає в результаті або передчутті

досягнення успіху. У цьому контексті успішність може визначатися як наявність успіхів у певній діяльності та володіння засобами, які забезпечують значний результат у досягненні поставлених цілей.

Одним із ключових елементів успішності вважається особистісна зрілість, яка включає відповідальність, позитивне ставлення до себе та інших, терпимість, потребу у саморозвитку та прагнення до максимально повної самореалізації. Високий рівень особистісної зрілості, на думку О.А. Матеюк, сприяє і професійній зрілості.

Усі ці аспекти вказують на те, що успішність особистості є комплексним явищем, що включає різноманітні аспекти і залежить від різних факторів, таких як інтелектуальність, діяльність, ресурсність та особистісна зрілість (Матеюк, 2012).

О.А. Матеюк підкреслював, що успішність – це неодноразово верифікований життєвий досвід, що формується завдяки позитивному мисленню, мотивації і цілеспрямованій діяльності. Науковець вказував на внутрішній стан особистості, який досягається через регулярну концентрацію на своїх ключових бажаннях та активних діях щодо їх втілення. Автор підкреслює, що успішність визначається як суб'єктивними (особистісними утвореннями) так і об'єктивними чинниками, які взаємодіють та впливають один на одного (Матеюк, 2012).

Автор також стверджує, що успіх у особистому житті дозволяє людині жити щасливо, але для довготривалого щастя потрібні стабільні матеріальні ресурси. Таким чином, успішна професійна діяльність стає необхідною. Однак, присвяченість роботі та родині можуть конфліктувати, викликаючи «втечу в роботу». Дослідження свідчать, що успіх в професійній діяльності не завжди передбачає успіх у особистому житті (Матеюк, 2012).

Розглядаючи поняття «успішність» з погляду О.С. Голентовської, варто відзначити, що вона розрізняє об'єктивний (соціальний) та суб'єктивний аспекти успішності. Соціальний складник успішності, за її думкою, визначається результатом діяльності, узгоджується з оцінкою експертів, продуктивністю праці, якістю продукції, та іншими соціальними показниками. Суб'єктивний аспект успішності пов'язаний із самооцінкою особи власних професійних досягнень, вірою у власний потенціал та відчуттям зростання й розвитку (Голентовська, 2015).

О.Є. Поліванова розглядала успішність як особистісне переживання досягнення успіху та особливості особистості, що вказує на її ефективність та результативність у досягненні мети. Такий підхід підкреслює важливість особистісного внутрішнього переживання успіху (Поліванова, 2014).

Усі ці теорії підкреслюють комплексний характер успішності, враховуючи як об'єктивні, соціальні аспекти, так і суб'єктивні переживання та внутрішні стани особистості.

Зазначається, що успішність виявляється в суб'єктивному переживанні задоволення від свого існування, і виступає механізмом втілення життєвого сенсу та життєвої програми. Також, це розглядається як результат конструктивних екзистенційних виборів та життєтворчих умінь, що визначають можливості життєздатності та життєстійкості.

У цьому контексті, успішність визначається як вдале досягнення бажаної мети. Успішною людиною вважається та, яка може поставити перед собою перспективні цілі та вміє їх досягати своєчасно та з мінімальними затратами енергії. Такий підхід дозволяє розглядати успішність як самореалізацію особистості та її самоствердження в соціумі.

Висвітлено, що успішність є позитивним результатом діяльності людини, який полягає у досягненні значущих для неї цілей. Така успішність може служити формою самореалізації

особистості, забезпечуючи саморозвиток та отримання суспільної оцінки у формі схвалення і визнання.

Більшість науковців розглядає успішність у контексті високих результатів життя та діяльності, яка виявляється у суб'єктивному задоволенні особи своїм існуванням. Це може бути розглянуто як механізм втілення життєвого сенсу, результат конструктивних екзистенційних виборів та життєтворчих умінь, а також можливості життєздатності та життєстійкості. У цьому контексті феномен успішності асоціюється не лише з окремим видом діяльності, але й з цілісним, результативним аспектом життя людини, який дозволяє їй розкритися у розвитку та особистісному зростанні (Даценко, 2022).

Іншими словами, успішність визначається як вдалий результат досягнення поставленої мети. Таким чином, досягнення успішності розглядається як форма самореалізації особистості та її самоствердження в соціумі. Успішність – це позитивний результат діяльності людини, який полягає у досягненні значущих для неї цілей і забезпечує можливість саморозвитку та отримання суспільної оцінки у формі схвалення та визнання.

З теоретичного аналізу видно, що успішна особистість у певній сфері діяльності характеризується професійною зрілістю, яка включає самоактуалізацію та самореалізацію. Основними рисами професійно успішної особистості можуть бути психічне здоров'я, функціональна автономність та мотивація (А. Маслоу, К. Роджерс).

Ю.О. Назар вказує, що спрямованість особистості на досягнення успіху грає ключову роль у її розвитку. Спрямованість формується під впливом минулого досвіду та взаємодії з оточуючими. Мотивація та самоефективність, визначені соціально-когнітивною теорією А. Бандури, впливають на успіх у діяльності. Розуміння себе та оточуючого світу, власних потреб і цінностей стає важливим для досягнення успіху (Назар, 2013).

Мотивація досягнення успіху визначає потенційні можливості особистості та активізує її у професійній діяльності. Вона є механізмом, який сприяє подальшому професійному розвитку та творчій активності. Мотивація також визначає соціально-психологічний контекст, що регулює поведінку в умовах самовизначення особистості (Матеюк, 2012).

Сьогодні актуальність проблеми самореалізації кожної особистості набуває особливого значення, оскільки самореалізація визнається ключовим критерієм у формуванні і розвитку особистості. Дві основні сфери самореалізації – професійна діяльність та сімейне життя – заслуговують на особливу увагу. У сучасному суспільстві особливо важливим є питання успішності та реалізації у професійній сфері. Вимоги сучасності до людини стають все вищими, враховуючи велике конкурентне середовище та складні соціально-економічні умови. Процес саморозвитку і самореалізації неминучий в цьому контексті. Для досягнення успіху у професійній сфері важливе формування та розвиток таких психологічних якостей, як цілеспрямованість, упевненість, наполегливість, організованість, передбачливість, гнучкість, конкурентоспроможність та оптимізм. Ці якості є важливими складовими успішності в будь-якій сфері діяльності, включаючи професійну.

Саморозвиток і самореалізація виникають з самовизначення та самоактуалізації особистості. Самовизначення забезпечує розуміння себе, оцінку власних можливостей, здатність до виконання поставлених завдань, вибір засобів досягнення та реакцію на ситуації. Самоактуалізація виступає як пусковий механізм для побудови самореалізації. Таким чином, професійна самореалізація може бути розглянута як постійний процес формування потенцій індивіда в творчій діяльності протягом усього життя.

Дослідженнями психологів доведено, що більшість людей має потрібний потенціал у духовній, моральній, емоційно-вольовій, фізичній та інтелектуальній сферах для досягнення

успіху та самореалізації. С.Д. Максименко зауважує, що самореалізація особистості, разом із мотивацією, є вродженою якістю будь-якої особистості і не потребує додаткового формування. Проте багато людей не розкривають усі свої можливості, залишаючи частину своїх сил і якостей невикористаними через недостатнє розуміння власного потенціалу. Аналіз вітчизняної філософсько-психологічної традиції підтверджує, що самореалізація є природним прагненням для будь-якої людини. Таким чином, твердження про те, що лише невелика кількість осіб досягає самореалізації, є необґрунтованим. Проте соціальні умови можуть впливати на активність та глибину процесу становлення особистості (Максименко, 2021).

Значимість ресурсів та можливостей людини відзначають приклади індивідів, які досягли великих результатів. Історія світової цивілізації має безліч таких прикладів. Дослідження причин надзвичайних досягнень та успіху у житті дозволяє зробити висновок, що потенціал кожної людини безмежний, але без відповідного виявлення та розвитку здібностей він може залишитися невикористаним. Видатні особистості відрізняються високою активністю, прагненням до особистого зростання, міцною волею, інтуїцією та уявою, а також вірою у свої сили. Ці якості, разом з іншими, лежать в основі їхніх досягнень, допомагаючи правильно сформулювати цілі та знайти шляхи для досягнення їх за допомогою власного потенціалу та енергії спільно з іншими (Авер'янова, 2017).

У процесі самовизначення особистості мотивація досягнення успіху виступає як механізм, який формує її цілеспрямованість та ефективність. Таким чином, виявляється, що успіх у професійній діяльності визначається не лише уміннями та навичками, але і мотивацією, спрямованістю та самоефективністю особистості.

Висновки

Сучасне оточення вимагає високого професіоналізму та успішності в конкретній сфері для того, щоб досягти успіху і самореалізації в житті. Проте, поняття успіху та успішності залишається недостатньо вивченим і переплітається з філософськими, психологічними і педагогічними аспектами. Теоретичний аналіз феномену успіху підтверджує його складність та багатогранність. На основі думок вчених можна визначити успішність як системне явище, засноване на меті досягти успіху і гармонії в усіх сферах життя через цілеспрямовану діяльність. Успішність включає в себе життєвий досвід, життєвий стиль та позитивне мислення. Успіх слугує індикатором досягнення поставленої особистістю мети, який визнається як самою людиною, так і суспільством. Успіх забезпечує позитивний емоційний фон життя та підштовхує до пошуку нових креативних форм. Досягнення успішності – це складний процес становлення зрілої особистості, який включає мотиваційно-вольові та індивідуально-психологічні аспекти. Таким чином, *перспективи подальших досліджень* вбачаємо у використанні результатів теоретичного пошуку як орієнтирів емпіричних досліджень та розробки подальших конкретних рекомендацій щодо оптимізації професійної успішності особистості.

Література

1. Авер'янова, А. (2017). Професійний успіх як основа самореалізації особистості. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки*, 1(17), 7–12. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2017_1_3
2. Боровинська, І.Є. (2017). До психологічного розуміння понять «успіх», «успішність», «життєвий успіх», «життєва успішність». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*, 3 (2), 142–148. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2017_3%282%29_26

3. Вінков, В.Ю. (2015). Уявлення про життєвий успіх: стан розробленості проблематики в соціальній психології. *Проблеми політичної психології*, 2, 221–231.
4. Голентовська, О.С. (2015). Проблема особистісної успішності в командній діяльності крізь призму української і російської наукової думки. *Проблеми політичної психології*, 2, 209–220.
5. Даценко, О.А. (2022). Психологічний аналіз концепту «успішність». *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*, 34(73), 9–14. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2022.5/02>
6. Ільїна, Ю.М. (2010). Психологічна модель успішності в кризові періоди суспільства. *Актуальні проблеми психології. Т.8. Психологічна теорія і технологія навчання*, 7, 114–127.
7. Максименко, С.Д. (2021). *Психологія особистості*. Київ : Алерта.
8. Матеюк, О.А. (2012). Успішність особистості: сутність та зміст феномена. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, 4. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_4_31.
9. Назар, Ю.О. (2013). Теоретико-психологічний аналіз особливостей процесу досягнення успішності у професійній діяльності особистості. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія : Психологічні науки*, 2(10), 217–221.
10. Поліванова, О.С. (2014). Взаємозв'язок уявлення про успіх та соціально-психологічних характеристик особистості у сучасній молоді. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*, 1099(54), 19–22.

References

1. Averianova, A. (2017). Profesiyni uspikh yak osnova samorealizatsii osobystosti [Professional success as a basis for personal self-realization]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho. Psykholohichni nauky – Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi MNU. Psychological sciences*, 1(17), 7–12. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2017_1_3 [in Ukrainian].
2. Borovynska, I.Ye. (2017). Do psykholohichnoho rozuminnia poniaty “uspikh”, “uspishnist”, “zhyttievyi uspikh”, “zhyttieva uspishnist” [Towards a Psychological Understanding of the Notions “Success”, “Achievement”, “Life Success”, and “Life Achievement”]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia Psykholohichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Psychological sciences*, 3(2), 142–148. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2017_3%282%29_26 [in Ukrainian].
3. Vinkov, B.Yu. (2015). Uyavlennia pro zhyttievyi uspikh: stan rozroblennosti problematyky v sotsialnii psykholohii [Conceptions of Life Success: The State of Problem Development in Social Psychology]. *Problemy politychnoi psykholohii – Problems of political psychology*, 2, 221–231 [in Ukrainian].
4. Holentovska, O.S. (2015). Problema osobystichnoi uspishnosti v komandnii diialnosti kriz pryzmu ukrainskoi i rosiiskoi naukovoї dumky [The Issue of Personal Success in Team Activities through the Prism of Ukrainian and Russian Scientific Thought]. *Problemy politychnoi psykholohii – Problems of political psychology*, 2, 209–220 [in Ukrainian].
5. Datsenko, O.A. (2022). Psykholohichniy analiz kontseptu “uspishnist” [Psychological Analysis of the Concept of “Success”]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriiia: Psykholohiia – Academic notes of V.I. Vernadskyi TNU. Series: Psychology*, 34(73), 9–14. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2022.5/02> [in Ukrainian].
6. Ilina, Yu.M. (2010). Psykholohichna model uspishnosti v kryzovi periody suspilstva [Psychological Model of Success in Crisis Periods of State Building]. *Aktualni problemy psykholohii Psykholohichna teoriia i tekhnolohiia navchannia – Actual Problems of Psychology. Vol.8. Psychological theory and learning technology*, 7, 114–127 [in Ukrainian].
7. Maksymenko, S.D. (2021). *Psykhohiia osobystosti [Personality psychology]*. Kyiv : Alerta [in Ukrainian].
8. Mateiuk, O.A. (2012). Uspishnist osobystosti: sutnist ta zmist fenomena [Personal Success: Essence and Content of the Phenomenon]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine*, 4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_4_31 [in Ukrainian].
9. Nazar, Yu.O. (2013). Teoretyko-psykholohichniy analiz osoblyvosti protsesu dosiahnennia uspishnosti u profesiinii diialnosti osobystosti [Theoretical-Psychological Analysis of Features of

- the Process of Achieving Success in Professional Activity of an Individual]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho. Seriya: Psykholohichni nauky – Scientific Bulletin of V.O. Sukhomlynskyi Mykolaiv State University. Series: Psychological sciences*, 2(10), 217–221 [in Ukrainian].
10. Polivanova, O.S. (2014). Vzaiezmozviazok yavlennia pro uspih ta sotsialno-psykholohichnykh kharakterystyk osobystosti y suchasnoi molodi [Interconnection of Conceptions of Success and Socio-Psychological Characteristics of Personality in Modern Youth]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriya "Psykholohiia" – Book of the V.N. Karazina Kharkiv National University. Society "Psychology"*, 1099(54), 19–22 [in Ukrainian].

THE PROBLEM OF PERSONALITY SUCCESS IN PSYCHOLOGY: THEORETICAL ANALYSIS OF THE PROBLEM

Bohdan Priadko

Postgraduate Student at the Department of Social Psychology

Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

9, Pyrohov Str., Kyiv, Ukraine, 01601

20a.b.priadko@std.npu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-6954-5856>

Liudmyla Shyriaieva

PhD in Psychology, Professor, Professor of Department of Social Psychology

Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine

9, Pyrohov Str., Kyiv, Ukraine, 01601

shln_2010@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-4797-7340>

Abstract

The article is focused on the theoretical analysis of approaches to study the problem of achieving success in modern psychological literature. Based on the theoretical and methodological analysis of the problem specified in psychological and pedagogical literature, the conceptual positions on the study of the concept of “personality success” are defined. The research methods used include theoretical analysis, systematization, comparison and generalization. Various approaches to the definition of the concepts of “success”, “successfulness”, “achievement of success”, as well as the issue of motivation to achieve success are compared in detail. It is noted that the problem of human success and successfulness remains insufficiently researched, and it interacts with various philosophical, psychological and pedagogical categories. The opinion is expressed that further research on this issue is extremely relevant, since the problem of forming a person’s success is often related to the level of socially significant or personal results that he achieves. The term “success” evokes various associations and is correlated with an individual system of evaluations and values. It is impossible to consider success outside of a specific type of activity, as it is always accompanied by certain achievements and gains. Thus, success and successfulness can be considered as a separate and general phenomenon. The conducted theoretical analysis of the phenomenon of success confirms its complexity and versatility. It serves as an indicator of personal achievements, provides a positive emotional background of life and directs the search for new creative forms of activity. Summarizing scientific approaches, the definition of success as a systemic phenomenon is proposed, the basis of which is the goal of achieving success and harmony in all spheres of social life through purposeful activity. On the basis of the conducted theoretical research, prospects for further research have been formed, which comprise the selection of methodical material and empirical research, with the aim of developing further recommendations to optimize the professional success of an individual.

Keywords: success, successfulness, successful personality, achievement of success, motivation to achieve success.

Подано 08.01.2024

Рекомендовано до друку 24.04.2024